

KESKKONNAAMET

PROTOKOLL

Sandla Rahvamajas, 12.08.2021

19.08.2021 nr 1-10/21/45

Algus kell 15.00, lõpp kell 18.03

Juhatas: Mirjam Vaan

Protokollis: Kaie Eha

Võtsid osa: vastavalt nimekirjale, mis on välja toodud lisas 1 (vt lk 6). Keskkonnaameti esindajatest võtsid osa Mirjam Vaan, Nele Saluveer ja Kaie Eha.

PÄEVAKORD

Laidevahe looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu tutvustamine ja korduv avalik arutelu.

ARUTELU

Tutvustati lühidalt Laidevahe looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu peamisi muudatusi. Esitleti eelnõu avalikul väljapanekul tekkinud küsimusi ja ettepanekuid teemade kaupa. Teemadeks olid: erinevate kaitsealatuüpide ja võõndite tähenduste selgitamine, sõidukiga sõitmine (teed ja rajad), kalapüük, jahipidamine, adru varumine, hoiuala liitmise vajalikkus, kaitse-eesmärgid ja tzoneering.

Osavõtjad

Tõid välja, et Maa-ameti põhikaardil on märgitud radadena mitmed teed, mis ajalooliselt kasutusel olnud, kuid need on olulised ligipääsupunktid paatide veeskamiseks ning ujumas käimiseks. Planeeritava muudatuse ja seletuskirja põhjal ei tohiks aga neid teid enam mootorsõidukiga kasutada, mis takistab oluliselt kohalike traditsioonilisi tegevusi. Kuigi seletuskirja põhjal saab paadi viia lautrikohta ka väljaspool olemasolevat teed, kuid mootorid, võrgud, saagi jms peaks praeguse eeskirja kohaselt käsitsi viima. Avaldati soovi leevenduste koheseks sisse kirjutamist määrusesse, sest hilisemalt ei saa kohalikud elanikud enam lubasid põhjendusega, et määruse kohaselt on väljaspool teed mootorsõidukiga liiklemine keelatud. Samuti tekitab segadust, et Pihla valla endiselt kehtiva üldplaneeringu järgi on mitmed Maa-ameti põhikaardil märgitud rajad hoopis avalikuks kasutuseks olevad teed. Millest peab siis lähtuma, kas tohib liigelda mootorsõidukiga või mitte? Näiteks Ogaliku lautrikohani on valla üldplaneeringu kohaselt avalik tee, et oleks avalik pääs kallasrajani. Keskkonnaamet (edaspidi KeA) võtab aluseks maa-ameti põhikaardi, kus selle tee viimane osa on rajana märgitud. Kohalikke ajab segadusse see, kui üks kaart väidab et on tegemist teega, teine väidab, et rajaga. Keskkonnaamet on üldplaneeringu kooskõlastanud, kuid eelnõu kohaselt öeldakse, et tegemist on rajaga. Samuti on probleem, et kui tee on halvas seisus, siis ei tohiks avalikul teel liikumist

keelata, vaid tee tuleb korda teha. Keskkonnainspektorid on teinud trahve kohalikele inimestele, kuna läbimatuks muutunud tee kõrvalt liigeldakse. Teede hooldamata jätmise tõttu on üks tee juba kadunud, sest tee muutus läbimatuks ja nüüd pole seda kaardil märgitud isegi enam rajana. Sandla külaselts tegi vallale ettepaneku panna need rajad valla uude üldplaneeringusse teedena. Teeme ettepaneku, et KeA tuleb ja vaatab rajad läbi, et näha, kus on ajalooliselt teed ja rajad, et need ei kaoks kaartidelt ära. KeA peaks Maa-ametile tegema ettepanekud, et need rajad saaksid tagasi kaartidele.

KeA

Keskkonnaamet lähtub Maa-ameti põhikaardist, kas tegemist on tee või rajaga. Kui omavalitsuse üldplaneeringus on tee määratud avalikuks kasutamiseks, saab ka omavalitsus teha ettepaneku Maa-ameti põhikaardi täiendamiseks. Mootorsõidukitega väljaspool teid sõitmine on praegugi kaitsealal keelatud. Varasemalt esitatud ettepanek - väljaspool teid kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekoguni viimiseks, on KeA poolt arvesse võetud ning kajastatud määruse seletuskirjas. Keskkonnaamet ei otsusta eelnõuga, kus asub tee või rada, see tuleb lahendada eraldi aruteluna asjasse puutuvate osapooltega. Oleme antud teid ja radu vaatamas käinud ning oleme teadlikud kohalike elanike murekohtadest.

Osavõtjad

Leiavad, et kogukond tuleks kaasata kogu kaitseala loomise protsessi, kuna praegusel kujul ei saada aru KeA eesmärkidest ja tahtest. Soovitakse võrdlusanalüüsi, mis on muutunud alates sellest ajast, kui kaitseala loodi. Kas kaitsealuste liikide olukord on halvenenud, et on vajalik karmistada kaitsemeetmeid? Mis on mõõdikud kaitse edukusele? Alates mitmest isendist on tagatud piisav kaitse? Paluti saata mõni uuring, mis on tänasel hoiualal esinevad probleemid, mida ei saa lahendada hoiuala kaitsekorruga. Toodi välja, et seletuskirjas esitatud koordinaadid tekitavad segadust ja nende põhjal on keeruline aru saada, kuidas muutuvad reaalselt kaitseala piirid ning kuidas on planeeritud tsonering.

KeA

Keskkonnaamet leiab, et õigusselguse mõttes on otstarbekas ühendada kõrvuti asuvad kaitstavad alad ning kehtestada ühine kaitsekord, vältimaks alal elavate inimeste ja külastajate segadust tegevuste lubatavuse ja keelatuse osas. Nii muutuvad mitmed aspektid selgemaks ega vaja täiendavaid taotlusi. Võrreldes hoiuala kaitsekorruga, muutuvad piiranguvööndis mitmed aspektid leebemaks, ka sihtkaitsevööndis lubame KeA nõusolekul tegevusi, mis praeguse kaitsekorra järgi on keelatud nagu pilliroo ja adru varumine või väljaspool teed mootorsõidukiga sõitmine paadi veeskamiseks. Kaitseala täpsed piirid on lisaks seletuskirjas kirjeldatud koordinaatidele esitatud ka seletuskirja lisas oleval kaardil, kuhu on märgitud ka planeeritavad vööndid ja nende ulatus. Samuti on koostatud kaardirakendus, kus saab võrrelda piiride ja vööndite muutust.

Osavõtjad

Paadiga kalamees liikuda ei tohi, aga niisama paadiga sõita nagu tohib. Kalapüüki reguleerib nagunii kalapüügiseadus ja kalapüügieeskiri, miks peab seda veel täiendavalt reguleerima? Kui nüüd ei tohi enam mootorpaadiga sõita, kas need lahed kinni ei kasva nii? Kuna praegu ei niideta roogu, siis varsti see laht kasvab kinni ja meil pole enam selliseid vaateid.

Kalapüügi kohta tehti ettepanek lubada kogu alal elektrilise püramootoriga veesõidukite kasutamine. Liht-käsiõnnega kalapüük võiks olla lubatud. Tehti ettepanek lubada jahipidamine alates oktoobrist. Siiksaare pool asuval hoiualal ei saa nagunii pidada linnujahti, kuna selle jaoks puuduvad seal tingimused – ala on tugevalt roostunud ning tihedalt kadakaid täis kasvanud. Linnujahi keelamiseks konkreetsel alal piisaks kohalike jahiseltsidega kokkuleppe tegemiseks.

KeA

Peame piirangute moodustamisel lähtuma sellest, et piirangud oleks proportsionaalsed ja sellest, et tegevus oleks piiratud ainult niipalju, kui väärtuste kaitseks on vajalik. Antud juhul

moodustavad külastuskoormuse kalastajad, mistõttu reguleeriti vaid kevadist kalapüüki sihtkaitsevööndis. Piiranguvööndis täiendavaid piiranguid kalapüügile ei ole seatud. Keskkonnaamet on võtnud ettepaneku, et võiks lubada käsiõngega ja lihtkäsiõngega püüdmine aastaringselt, arvesse. Rändel peatuvad linnud peavad saama ilma häiringuta puhata ja valmistuda rändeks, seega oktoobris jahti lubada ei saa. Isegi, kui praegu pole ala sobivas seisus linnujahiks, siis rahvusvahelisel linnualal on vaja tagada, et ka edaspidi ei toimuks jahti ning ajutised kokkulepped võivad aja jooksul muutuda, mistõttu on vaja see kaitse-eeskirjas välja tuua. Samuti on meie töötajad hoiuala osas välitööde käigus hülse tuvastanud. Madalate lahtede arengu puhul on tavapärane, et need hakkavad kinni kasvama ning seda soodustab ka eutrofeerumine. Loodus on pidevas muutumises.

Osavõtjad

Varasem ettepanek oli mitte liita Siiksaare-Oessaare hoiuala, sest metsa-ala on määratud sihtkaitsevööndisse (edaspidi SKV-sse), maaomanik pole sellega nõus ja soovib näha uuringuid, mille alusel tema maa SKV-sse määratakse.

KeA

Hoiuala alal, mis tzoneeritakse SKV-sse on juba praegu inventeeritud metsaelupaigad, kus ei tohi ka praegu metsa raiuda. Keskkonnaameti üks eesmärkidest on tagada maaomanikele õiglasemad kompensatsioonid.

Osavõtjad

Soovivad teada, kas praeguseks on hoiuala loodusväärtused vähenenud. Kas on mõõdetud külastuskoormust – kes käivad ja mis eesmärgil? Valdavalt käivad kohalikud rannas ja lindude pesitsuskohtades vähe, ei saa laiendada karme piiranguid nendel aladel, kus on võõraste poolt suured häiringud. Analüüsimate on probleemid ja kas need päriselt ka olemas on, analüüsimate on meetmed, mida on välja pakutud, kas need on reaalselt toimivad. Millistel alustel looduskaitseala laiendada tahetakse? Miks ei panda seadusandlusesse sisse kohaliku elaniku terminid? Kohalikud elavad loodusega koos, probleemid tulevad kaasa külastajate ja võõrastega. Kõiki ei peaks ühte moodi piirama. Kogukonna elu piiratakse, kohalikud ei sega kohalikkude elurikkust. Ei arvestata, millega kohalikud tegelevad, milliseid tegevusvaldkondi see hõlmab ja kuidas see on seostatud kohalike tingimustega. Mesinikuna sõidan väikestel radadel, et pääseda ligi tarudega aladele, kus mahemett korjata. See muudatus takistab minu tegevust, sest ei pääse mesitarusid hooldama. Kui meil puudub võimalus kasutada täna olemasolevaid radasid, takistatakse kohalike eluolu. Kohalik elanik on ka pärandkultuuri osa, lihavedel on meile sisse imporditud. Me tahame ligipääsu ujumiskohta ohutult, ilma, et peaks veiseid kartma – veiste karjamaad on autoga oluliselt ohutum läbida kui jalgsi või rattaga.

KeA

Kohalikkude elu ei ole plaanis oluliselt rohkem piirata võrreldes tänasega, alal saab jätkuvalt viibida ja liikuda, kalal saab käia ja jahti pidada arvestades mõningaid linnukaitse vajadusest tulenevaid piiranguid, millest osa kehtib ka täna. Kaitsekord läheb rangemaks hoiualal nendes kohtades, kus täna metsaelupaiku inventeeritud ei ole, aga on planeeritud SKVsse. Enamus hoiualast SKVsse minevast alast on elupaikadega kaetud ja seal kehtivad ka täna sama ranged piirangud, kuid kompensatsioonid oleksid suuremad. Hoiualale lisandud ka linnujahi keeld. Kohalikkude elanikkude on raske defineerida, sest alati on võimalus, et mujalt pärit inimesed leiavad võimaluse ennast sisse kirjutada alale, et saada kohaliku elaniku õigused. Külastuskoormust hinnatakse nii seirete ja inventuuride käigus, samuti ka tegevusjälgede põhjal looduskaitse inspektorite poolt. Piirangute seadmisel lähtume lisaks uuringutele ka ettevaatusprintsipiist. Väljaspool teid mootorsõidukitega sõitmise osas kaalutleme, kas saab lisada eeskirja sätte, mille puhul võib küsida sellistel põhjendatud asjaoludel nõusolekut väljaspool teid sõitmiseks.

Osavõtjad

Miks peab nii karmilt kõike piirama, kui linnud tulevad siia pesitsema, siis neile olud sobivad, miks peab selle ümber igasuguse elu peatama? Linnud on harjunud sellega, et kohalikud käivad ujumas, ükskõik kas autoga või ilma, aga neid linde me ei häiri, nad toituvad ja püsivad seal edasi. Palju suurem probleem oleks, kui me käime risti-rästi mootorsõidukitega, mitte see, et

me väljakujunenud radadel liikleme. Kohalik talumees sõidab iga päev mootorsõidukitega, mitte ühtegi lindu see ei häiri. Kaitsekorralduskava osas tuleb kindlasti kohalike elanikega arvestada ja neid kaasata. Kohalikud inimesed korrastavad neid alasid, mitte KeA, ujumas ei käi hordid, vaid lihtsalt kohalikud inimesed. Kohalikele polegi kompensatsioon oluline, vaid see, et meie elu ei piirataks. Selleks on teisi meetmeid vaja rakendada. Kõige rohkem raiub üldse RMK. KeA võiks sõnastada eesmärgid, mida kavatsetakse teha – kas kaitseala plaanitakse veel laiendada millalgi või tehakse veel mitu kaitseala juurde. Kohalike soov on tühistada praegune eelnõu menetlus, alustada kogukonda kaasates uuesti. Elu reguleerimiseks ei pea tegema looduskaitseala.

KeA

Lindude häirimistundlikkus varieerub liigiti. Piirangud pole maaomaniku kiusamiseks, vaid selleks, et lindudele jääks sobiv elukeskkond. RMK peab täpselt sama moodi taotlema luba raie tegemiseks. RMK poollooduslike koosluste taastamise eesmärk on luua piisavalt avatud kooslused rannaniidu linnustikule, mistõttu võib osutuda vajalikuks ka puude mahavõtmine ajalooliselt olnud niidualal. Alade hooldamisel peab jälgima ajaloolist tausta. Kui on inventeeritud metsaelupaigatüübid, siis seal ei tohi ka RMK raiet teha. KeA-l ei ole lähitulevikus plaani praegu juba kaitse all olevat ala laiendada, kaitsta saab neid väärtusi, mis on praegu olemas ja kaitseväärtusega. Tänapäev arutelupäev on samuti kaasamise üks osa ning kaitsekorralduskava koostamisel samuti kaasame kohalikke kogukondi.

Osavõtjad

Kuna hästi palju viidatakse erinevatele uuringutele, siis palume teha neid alasid puudutavad uuringud avalikkusele kättesaadavaks. Kas on olemas seletuskirjast põhjalikumad analüüsid? Väärtuste loetelu üksi ei anna niisama tervikut. Laidevahe alale tehtud ekspertiis on üle kümne aasta vana.

KeA

Keskkonnaamet ei telli enamikele eelnõudele enam väljastpoolt ekspertiise, kuna need ei pruugi täita soovitud eesmärki. Kaitse-eeskirjade koostamisel lähtume inventuuridest – taimede, linnustiku, elupaikade andmetest jne. Need ongi oma olemuselt uuringud. Meil on olemas info väärtuste kohta, meil on olemas info ohutegurite kohta ja selle alusel me saame hinnata, milliseid tegevusi saab liikide elupaikades lubada ja mida peab keelama. Selle alusel tekib ka tsoneering, kaitseala piirid ja kaitsekord. Me hindame ka seda, milline on liigi arvukus mujal Eestis ja milline on liigi olukord leiukohas, sellest tulenevalt ka kui rangeid meetmeid peab konkreetsel alal rakendama. Me lähtume keskkonnaregistrisse kantud liikide asukohtade infost. Looduskaitseesadusega on keelatud I ja II kategooria liikide täpse elupaiga asukohainfo avalikustamine. Seletuskirjas on kõik liigid, keda alal kaitstakse, ära nimetatud. Samuti on toodud välja ka kaitstavad elupaigatüübid ja kaitse alla võtmise põhjendus.

KeA

Järgmiseks sammuks on paranduste sisse viimine seletuskirja ja täiendused määrusesse. Edasi lähevad materjalid Keskkonnaministeeriumisse, kuhu edastatakse ka kohalike poolt tehtud ettepanekud ja vastuväited.

KOKKUVÕTE

Osavõtjad

Avalikustamisel osalenute soov on eraldada olemasoleva kaitseala kaitsekorra uuendamine ja hoiuala kaitsekorra muutmine. Kohaliku kogukonna kohalolnud esindajad ei ole selle poolt, et Laidevahe looduskaitseala laiendatakse. Kohalikud elanikud ei ole looduse kaitsmise vastu, kuid sellisel kujul nagu praegu tahetakse tegevusi piirata, ei võimalda kohalikel elanikel oma eluga edasi minna. Kohalikud soovivad, et põhikaardile viiakse vastavad parandused teede ja radade osas sisse.

KeA

Keskkonnaamet selgitas, et kaitstavate alade liitmisega ei arvata ühtegi talukohta rangema

kaitse alla kui praegu. Kaitsealale hoiuala liitmise järel saavad inimesed taluõuel toimetada ning oma heina- ja karjamaadel niita ja karjatada samamoodi ka edaspidi. Mootorsõidukitega väljaspool teid sõitmine on praegugi keelatud, sellega me ei lähe rangemaks. Eelnõuga me ei otsusta ära, kus asuvad teed või rajad.

KeA võib menetlusest puudutatud isikute jaoks panna kodulehele üles parandatud ja täiendatud kaitse-eeskirja eelnõu määruse ja seletuskirja enne ministeeriumisse saatmist. KeA lubas menetlusest puudutatud isikute jaoks panna kodulehele üles arutelupäeva protokollid.

LISA 1. Osalejate nimekiri

Nr	Nimi
1	COLLAR HAVI
2	ARVID REEL
3	Jana Heikson
4	Kunna Tare
5	Raivo Nilbass
6	ANNELI MIHKELSON
7	Meli Jõhvi
8	Taavi Ilus
9	Jaanis Ojaste
10	Jaanis Ojaste
11	Jelena Havi
12	Gunnar Hevi
13	Ugustus Mägi
14	Siin Lembi
15	ALAR LIIVA
16	Jaanis Ojaste
17	Meli Jõhvi

KESKKONNAAMET

18	Nijole Reikner
19	Anneli Oksanen
20	Risto Paiste
21	Aivar Raudmets
22	Taru Laine
23	KRISTEL PAOMEES
24	Andreas Kallur
25	

(allkirjastatud digitaalselt)
 Mirjam Vaan
 koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
 Kaie Eha
 koosoleku protokollija